
Зважаючи на все вище зазначене, приходимо до висновку, що на даному етапі розвитку українського портового господарства потрібно робити вибір найкращого варіанту розвитку транспортно-логістичної інфраструктури для кожного порту окремо чи для групи портів, виходячи з того, наскільки вони відповідають критеріям того чи іншого логістичного утворення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Транспортная логистика и интермодальные перевозки: учебн. пос. / Г.Малиндретос, И. Христулду-Вартоси, М. Я. Поган, И. М. Москвиченко, А. О. Балобанов. – Одесса: Астропринт, 2004. – 164 с.
2. Совершенствование управления морскими торговыми портами [Текст] / В.И. Чекаловец, А.Л. Колодин и др. – Одесса: ОНМУ, 2002. – 142 с.
3. Примачев Н.Т., Примачева С.И. Морские торговые порты в системе интермодальных транспортных сообщений. – Одесса: ИРПЭЭИ, 2001. – 214 с.
4. Урбанский И. Перспективы развития транспортной инфраструктуры и логистики в Украине // Порты Украины, 2008. – № 5. – С. 12–15.

Ковбатюк М.В.

ОБОСНОВАНИЕ РОЛИ ПОРТОВ В РЕАЛИЗАЦИИ ЕВРОПЕЙСКОЙ ПОЛИТИКИ РАЗВИТИЯ ИНТЕРМОДАЛЬНЫХ ПЕРЕВОЗОК.

Опорными пунктами транспортных путей являются морские порты, которые соединяют судоходные линии с сухопутными транспортными коридорами. Но без их надлежащего оборудования и развития невозможно функционирование интермодальных транспортных путей. Одной из возможностей повышения конкурентоспособности транспортного сектора Украины является формирование так называемых базовых узлов интегрированных логистических платформ. Европейский опыт показывает, что в качестве таких центров целесообразно выбирать морские порты.

Ключевые слова: морской порт, логистическая платформа, интермодальные перевозки, транспортно-логистический узел.

Kovbatiuk M.V.

FOUNDATION OF PORTS' ROLE IN EUROPEAN POLICY REALIZATION OF INTERMODAL TRANSPORTATION DEVELOPMENT.

Base stations of haul ways are seaports, connected navigation lines with land transport passages. However, without its proper equipment and development the functioning of intermodal transport ways is impossible. One of the opportunities for competitiveness increase in transport sector of Ukraine is a formation of so-called base knots for integrated logistic platforms. European experience indicates, it is reasonable to choose seaports in the capacity of such centers.

Keywords: seaport, logistic platform, intermodal transportation, transport-logistic knot.

УДК 330.33.012

Беник Н.Г.

ПОНЯТТЯ І СУТНІСТЬ КАТЕГОРІЇ «АДАПТАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ»

Проведено аналіз літературних джерел, щодо визначення поняття «адаптації підприємств», розкрито зміст її основних видів та сформульовано економічний зміст поняття «адаптації підприємства».

Ключові слова: адаптація підприємств, стратегічні цілі, ринкова економіка, конкурентоспроможність.

Постановка проблеми. У новому тисячолітті наша країна повинна навчитися жити в умовах ринкової економіки, найважливішою умовою цього є висококваліфіковане управління. Вміння швидко адаптувати роботу підприємства відповідно до зміненими умовами в конкурентному середовищі є одним з найважливіших завдань управління та запорукою успіху будь-якого підприємства. Тому поняття «адаптація підприємств» має дуже багато визначень і не має єдиного підходу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами функціонування підприємств їх адаптації та виживання в умовах мінливого зовнішнього середовища, забезпечення відповідності внутрішніх характеристик підприємства та його оточення через вибір стратегії з безлічі альтернатив з урахуванням тенденцій зміни зовнішнього середовища були присвячені роботи Р. Акоффа, Анісімова Ю.П., І. Ансоффа, Астапова К.О., Аубакірової Г.М., Балдіна К.В., Багієва Є.Г., Богомолової І.П., Букреєва А.М, Весніна В.Р., Вороніна В.П., Гасилова В.В. Дж. Гібсона, Горшкової Л.А., Гуїяра Франсіса Ж., Гроува Ендрю С., Журавльова Ю.В., Зайцева Н.Л., Короткова Е.М., Подмолодіної І.М., М. Портера, Тамошіної Г.І., Хорева А.І., Файоля А., Фалько С.Г., Шульгіної Л.В., Ятов К.С. та інших.

Невирішена частина проблеми. (Мета статті). В умовах поглиблення ринкових відносин адаптація підприємств може бути забезпечена на шляху їх інноваційного розвитку. При цьому здатність підприємств швидко адаптуватися до внутрішніх і зовнішніх змін є одним із головних факторів, що впливають на соціально-економічний розвиток держави. Для того, щоб більш впевнено почуватися підприємству в сучасних умовах стану економіки необхідно чітко розуміти, що таке адаптація та які шляхи адаптації можливо обрати.

Виклад основного матеріалу. Всі компанії в умовах жорсткої конкуренції, мінливої ситуації повинні не тільки концентрувати увагу на внутрішньому стані справ в компанії, але і виробляти стратегію довгострокового виживання, яка дозволяла б їм встигати за змінами, що відбуваються в їх оточенні.

Повсякденна практика дає чимало прикладів того, що людина може адаптуватися майже до будь-якої ситуації. Але, як не дивно, досвід реорганізації підприємств доводить зворотнє.

Адаптація до умов конкуренції стає однією з ключових завдань менеджменту підприємства. Вона проходить в рамках роботи по системному всебічному аналізу діяльності конкурентів, розробку стратегії конкурентної поведінки на ринку та реалізації заходів, передбачених бізнес-планом підприємства.

Основні підходи до визначення поняття «адаптації підприємств», які найбільш повно відображають сутність процесу наведені в (табл. 1).

Так як ринкові відносини мають на увазі зміну конкурентного середовища, тому кінцева мета адаптації підприємства в ринковій економіці – перемога в конкурентній боротьбі за споживача, за ринки збуту як закономірний підсумок його інтегрованих зусиль по реалізації організаційно-економічної системи адаптації та своєчасне підвищення конкурентоспроможності – це головний фактор адаптації в конкурентному середовищі

До конкурентоспроможності підприємства потрібно підходити як до багатовимірної концепції і для її вимірювання необхідно використовувати спеціальні змінні адаптивності, конкурентних переваг та результатів економічної діяльності.

Одне з важливих напрямків управління «адаптації підприємств» полягає в розробці методів підвищення його конкурентних переваг та адаптаційних властивостей.

До основних видів адаптації підприємства належать:

- адаптація до зміни кон'юнктури ринку;
- адаптація до нововведень технічного та організаційного характеру;
- адаптація до соціально-політичних умов.

Визначення терміну «адаптація підприємств» у працях науковців

Автор	Визначення
Є.В. Чиженкова	- процес пристосування їх параметрів до невизначених умов зовнішнього середовища, який забезпечує підвищення ефективності їх функціонування на протязі усього життєвого циклу [2].
В.В. Дудчак	- виступає як вид взаємодії суб'єкта господарювання або групи суб'єктів з соціально - економічним середовищем, в ході якої узгоджуються вимоги з очікування її учасників [3].
М.М. Буднік	- це кінцевий етап процесу пристосування підприємств до ринку [4].
Г.В. Козаченко	- процес цілеспрямованої зміни параметрів, структури і властивостей будь-якого об'єкта у відповідь на зміни, що відбуваються як у зовнішньому середовищі діяльності об'єкта, так і у середині нього [5].
В.М. Ячменьова	- процес пристосування параметрів господарюючих суб'єктів і систем загалом до нових, невизначених умов зовнішнього середовища, який забезпечує підвищення ефективності їх функціонування [6].
Ж. Крисько	- це здатність своєчасно проводити адекватні зміни для корекції діяльності підприємства у відповідності до вимог зовнішнього середовища [7].
Н.В. Білошкурська	- процес пристосування підприємства та його діяльності до зовнішнього середовища, а також ефективного використання його виробничого потенціалу [8].
С.Б. Алексєєв	- це процес розробки і реалізації дій, спрямованих на зміни внутрішнього середовища підприємства згідно з вимогами зовнішнього середовища [9].

Стратегічні цілі адаптації визначаються для кожного її виду.

У першому випадку підприємству необхідно освоєння нових сегментів ринку; диверсифікація виробництва; освоєння нових видів продукції; підтримка переваг своєї продукції та просування її на ринок. В другому: реалізація нових ідей і технологій; освоєння нових видів матеріалів; вдосконалення конструкції та дизайну продукції. У третьому: використання переваг політичного режиму; отримання гарантій і використання протекціоністських заходів органів влади; використання соціальної ситуації в країні і т.д.

Конкурентоспроможність є категорією динамічною, причому ця динаміка обумовлена, перш за все, зовнішніми факторами, значна частина яких може визнаватися як керовані параметри. І якщо раніше конкурентоспроможність значною мірою залежала від наявності в ній трьох основних факторів виробництва – 1) природних ресурсів, 2) трудових ресурсів; 3) капіталу, то з розвитком виробництва і технічним прогресом конкурентоспроможність стали визначати фактори вищого рівня, насамперед, інфраструктура, науковий потенціал та рівень освіти населення. Проектування і функціонування ефективної системи забезпечення конкурентоспроможності підприємства вимагає оптимального поєднання економічних, технологічних і правових передумов. Недооцінка цієї обставини стримує розвиток конкуренції, що веде до застою в економіці, зниження її ефективності, зниження життєвого рівня населення країни тощо.

Існує кілька наукових підходів до управління конкурентоспроможністю. Вони представлені на рис. 1 [1].

Підсумувавши вищесказане можна сформулювати власне поняття «адаптації підприємства». На мій погляд, *адаптація підприємства - це адекватне формування дій*

підприємства спрямованих на поліпшення своєї конкурентоспроможності в майбутньому при зміні конкурентного середовища.

Рис.1. Наукові підходи до управління конкурентоспроможністю

Висновки. Адаптація підприємства до змін у зовнішньому середовищі первинна по відношенню до діяльності підприємства та його розвитку. Запропоноване визначення змісту поняття «адаптація підприємства» допомагає зрозуміти сутність даної категорії, яка відіграє важливу роль у розвитку сучасної підприємницької діяльності через те, що в сучасних умовах господарювання адаптація підприємств є обов'язковою умовою і головним критерієм ефективності господарської діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Срагович, В. Г. Адаптивное управление: учеб. пособие / В. Г. Срагович. - М.: Наука, 2004.- 260 с.
2. Чиженькова Е.В. Формирование экономического механизма адаптации хозяйствующего субъекта к рыночной среде: Автореф. ... канд.экон.наук. – М., 2006.
3. Дубчак В.В. Теоретико-методологические аспекты формирования системы адаптивного управления промышленными предприятиями: Автореф. ... канд.экон.наук. - Ростов-на-Дону, 2006.
4. Буднік М. М. Адаптація промислових підприємств до ринкових умов господарювання: Автореферат канд.экон.наук. – Х., 2002.
5. Козаченко А.В., Пономарев В.П., Ляшенко А.Н. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения: Монографияю – К.: Либра, 2003. – 280 с.
6. Ячменьова В.М. Сутність понять «адаптація» та «адаптивність» [Електронний ресурс] / В.М. Ячменьова, З.О. Османова // Вісник Національного університету «Львівська Політехніка». – 2010. – № 684. – С. 346-353.
7. Крисько Ж. Л. Адаптація підприємства до зовнішнього середовища через механізм реструктуризації / Жанна Крисько // Галицький економічний вісник. - 2009.- № 2. - С. 38-42.- (проблеми мікро- та макроекономіки України).
8. Білошкурська Н.В. Моделі адаптивної поведінки та їх роль у формуванні економічної безпеки підприємства / Н.В. Білошкурська // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 12 (114). – С.
9. Алексеев С. Б. Формування адаптивного управління підприємствами вугільного машинобудування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата екон. наук : спец. 08.06.01 “Економіка, організація та управління підприємствами” / С. Б. Алексеев. – Донецьк, 2003. – 23 с.

Беник Н. Г.

ПОНЯТИЕ И СУЩНОСТЬ КАТЕГОРИИ «АДАПТАЦИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ»

Проведен анализ литературных источников, относительно определения понятия «адаптации предприятий», раскрыто содержание ее основных видов и сформулирована сущность понятия «адаптации предприятия».

Ключевые слова: «адаптация предприятий», стратегические цели, рыночная экономика, конкурентоспособность.

Benik N.

IDEA AND ESSENCE OF CATEGORY «ADAPTATION OF ENTERPRISES»

The analysis of the literature regarding the definition of «adaptation of enterprises», disclosed the content of its core and formulated the essence of the concept of «adaptation of the enterprise».

Keywords: «adaptation of enterprises», strategic purposes, market economies, competitiveness.

УДК 336.148

Євтушевська О.А.

КОМПЛЕКСНИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ДІЄВИЙ МЕТОД УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ

Досліджено питання розвитку цілісної системи комплексного контролю в Україні. Розглянуто проблеми контролю в розрізі окремих його видів та запропоновано ряд заходів щодо їх вирішення.